

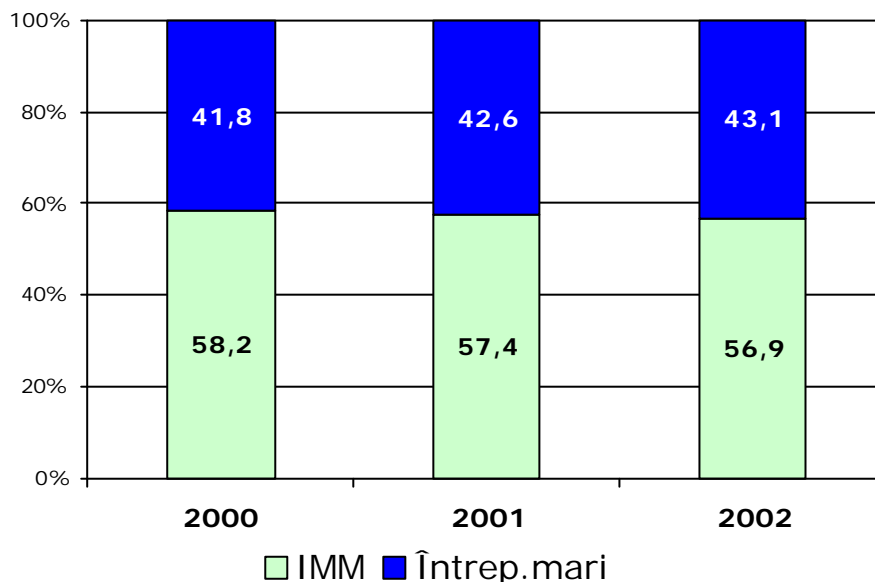
EVOLUTIA SECTORULUI IMM IN 2002

Contributia IMM la generarea de valoare adaugata bruta si la ocuparea fortei de munca

Sectorul privat al economiei contribuie cu 75% din valoarea adaugata bruta, iar contributia IMM la crearea de valoare adaugata bruta (VAB) in 2002 a fost de 56%; firmele mici si micro-intreprinderile au detinut 31% din aceasta cifra, iar firmele mijlocii - 25%. Contributia IMM la crearea de valoare adaugata bruta a fost constanta in anii 2000 – 2002.

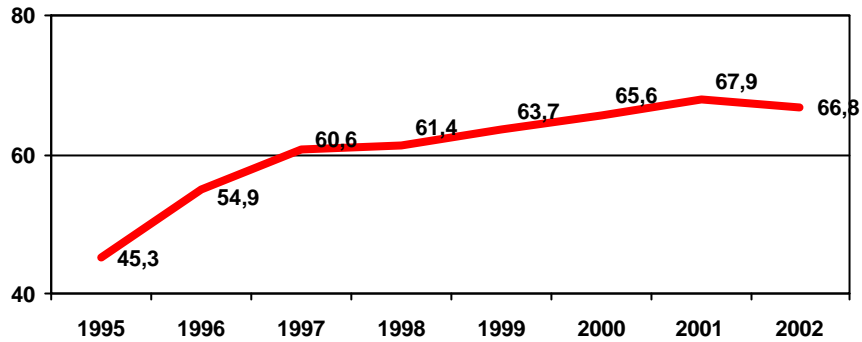
Constanta cu care au contribuit IMM la crearea valorii adaugate brute se datoreaza, in exclusivitate, firmelor mici, constatandu-se ca cele mijlocii au inregistrat un usor declin; pe ansamblu, insa, contributia IMM la formarea PIB a inregistrat variatii neglijabile.

Contributia IMM la valoarea adaugata bruta

Inca din 1997, ponderea personalului angajat in IMM din industrie si servicii, fata de totalul angajatilor din aceste sectoare, a crescut de la 32% in 1997 la 51% in 2002. Numarul persoanelor angajate in IMM cu activitate in comertul cu ridicata, cu amanuntul, servicii si afacerile imobiliare atinsese un nivel ridicat inca din 1997, dar tendintele actuale de crestere se inregistreaza in domeniul productiei industriale si constructii. Personalul angajat de IMM din domeniul productiei industriale a crescut de la 20% la 41%, iar in constructii de la 41% la 63%, in ultimii 5 ani. Aceste date furnizate de INS completeaza informatia referitoare la contributia IMM la formarea PIB si subliniaza importanta crescanda, a IMM din sectoarele de productie si constructii, cu evolutii ascendente si crestere de doua ori mai mari decat ritmul mediu al tuturor celorlalte sectoare economice (1997-2002).

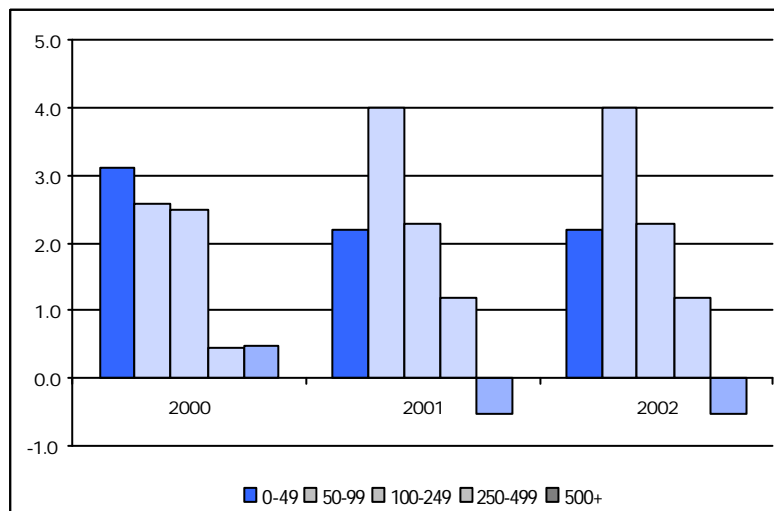
Contributia sectorului privat la formarea PIB

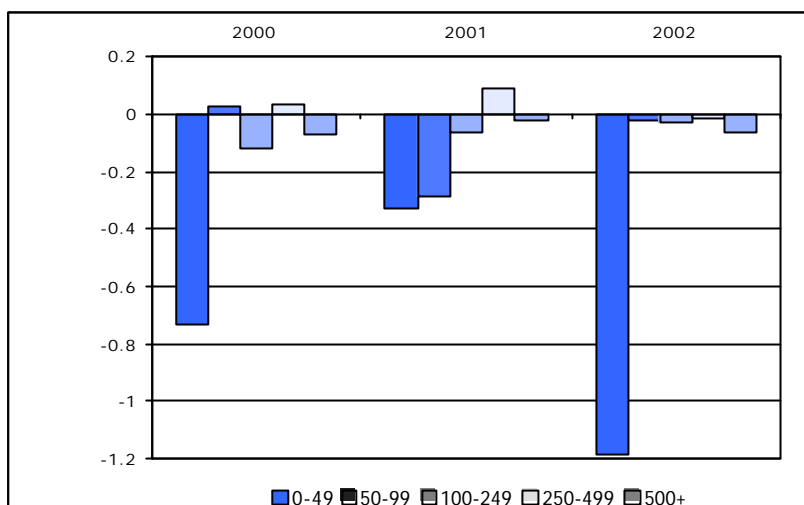
Rentabilitatea intreprinderilor private

IMM cu capital privat au inregistrat o evolutie buna la toti indicatorii, ceea ce arata ca sectorul, in intregul sau, este rentabil si contribuie pozitiv la formarea venitului national. Aceasta tendinta a continuat in toata perioada 2000-2002, rezultatele cele mai bune inregistrandu-se in categoria intreprinderilor mijlocii. Desi la acestea, raportul dintre valoarea adaugata si cifra de afaceri este mai mic decat la firmele mai mari, intreprinderile mici realizeaza o marja de profit mai buna decat cele mari. Micro-intreprinderile, inasa, realizeaza si valoare adaugata si profit mai reduse comparativ cu firmele mici, ceea ce arata ca micro-intreprinderile se confrunta cu o situatie economica deloc favorabila.

Rezultatul brut al exercitiului financiar, raportat la valoarea adaugata bruta, intreprinderile private, in functie de numarul de angajati

Rezultatul brut al exercitiului financiar raportat la valoarea adaugata bruta, in intreprinderile de stat, in functie de numarul de angajati

Forta de munca angajata din sectorul IMM-urilor

La finele anului 2002, numarul persoanelor ocupate in economia romaneasca era de peste 8.500.000 de persoane.

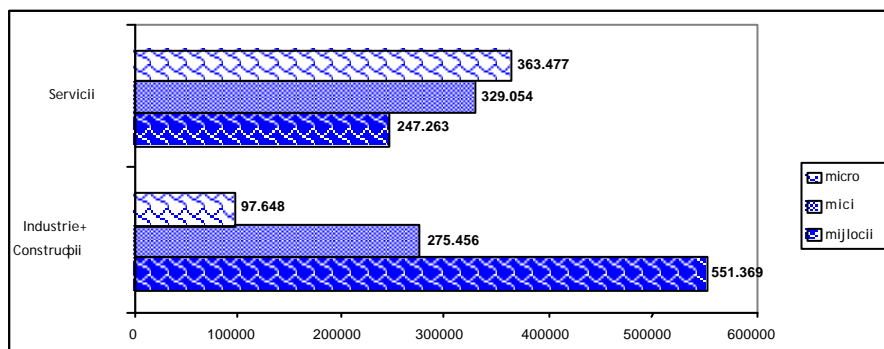
La finele anului 2002, lucrau in IMM-urile private 1.942.956 de persoane. Circa 37% din acestia erau cuprinsi in industrie, 11% in constructii, numai 4% in agricultura, iar restul de 48% in sectorul serviciilor.

In sectoarele productive ale economiei, proportia personalului angajat in IMM-uri fata de numarul total de salariati, evidentiaza tendinta de crestere in industrie si constructii, in timp ce numarul celor care lucreaza in servicii si comert a scazut simtitor.

Numarul persoanelor angajate in IMM-uri a crescut atat in 2001 cat si in 2002 (+1,3% si +4,6% pe an), in timp ce numarul celor angajati in intreprinderi mari a scazut (-6% in 2001 si -2% in 2002).

In sectoarele industriale, cifrele arata o consolidare a IMM-urilor care desfasoara activitati de productie industriala si de constructii, dar si declinul micro-intreprinderilor din domeniul serviciilor (comertului). Aceasta situatie indica o distributie mai stabila a IMM pe categorii de marime, avand in vedere faptul ca numarul mare de persoane angajate in micro-intreprinderile din comert trada o forma mascata de somaj.

Forta de munca ocupata, pe tip de IMM si pe sectoare, in 2002

Analiza regionala, releva faptul ca forta de munca ocupata in IMM-uri se concentreaza in regiunea Bucuresti – Ilfov, precum si in regiunea Nbrd-Vest si regiunea Vest. Astfel, regiunea Bucuresti – Ilfov are cu 69% mai multa forta de munca ocupata in IMM-uri decat media pe tara, fiind urmata de regiunea Centru si regiunea Vest. Regiunea Nord-Est, respectiv Sud Muntenia precum si Sud Vest Oltenia nu se pot lauda cu cifre la fel de mari.

Corelatia dintre numarul IMM-urilor la 1000 de locuitori, in cele 8 regiuni de dezvoltare si ritmul de crestere al gradului de ocupare a fortei de munca in aceleasi regiuni, este foarte stransa si evidenta; aceasta corelatie este si mai puternica la categoria firmelor mijlocii, care in 2002, a asigurat cel mai mare numar de locuri de munca.

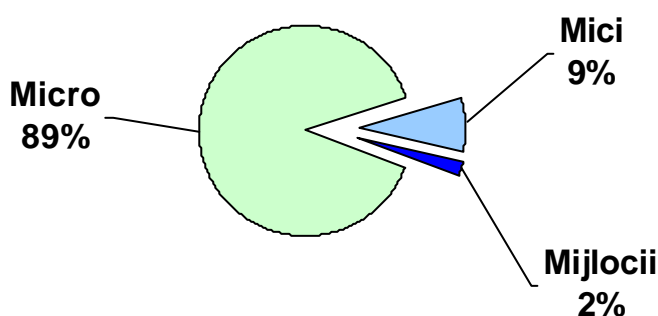
Analizand, in continuare, costul mainii de lucru, se constata adancirea diferentelor dintre regiuni si dintre sectoare de activitate, dar si micșorarea, pe de alta parte, a diferentelor dintre diversele categorii de marime, cu tendinta micro-intreprinderilor de a le ajunge din urma pe celelalte, din acest punct de vedere.

Structura demografica a IMM

La sfarsitul anului 2002, erau inregistrate la REGIS peste 800.000 de societati comerciale, respectiv cu 7% mai multe decat la sfarsitul anului anterior si cu circa 100.000 mai multe decat la finele anului 2000. Din numarul total al unitatilor inregistrate, 30% sunt persoane fizice autorizate¹, iar 20% sunt asociatii familiale. La finele anului 2002, numarul societatilor active era de 345.000, numarul acestora crescand relativ putin in 2000.

Din acest total, 343.000 de intreprinderi sunt IMM, al caror numar a crescut cu 3% in anul 2000, 99% din acestea fiind private. Intreprinderile cu capital de stat sau cu capital mixt sunt sub doua mii, mai exact 758 de micro-intreprinderi, 555 de intreprinderi mici si 565 intreprinderi mijlocii. Dintre toate IMM, micro-intreprinderile raman categoria cea mai numeroasa, reprezentand 88.2% din total, in 2002.

Distributia IMM pe clase de marime

¹ Conform Decretului-lege 56/1990, intreprinzătorul privat este persoana fizică ce desfășoară o activitate comercială în scopul producerii și obținerii de venituri.

Existenta unui mare numar de firme inactivate inregistrate la Registrul Comertului afecteaza corectitudinea datelor inscrise in acesta si analizele comparative bazate pe cronologie si pe valorile inregistrate. Acesta este motivul pentru care analiza ce urmeaza se refera numai la firmele active. Cresterea totala a numarului de firme active a fost modesta, rezumandu-se la o medie de 1% pe an.

Numarul societatilor comerciale, dupa forma de proprietate, la finele anului

	2000	2001	2002
<i>Numarul firmelor inscrise la Registrul Comertului – total</i>	710.612	7 51.733	804.335
- Firme nou inregistrate la Registrul Comertului	57.291	61.265	84.780
- Firme cu capital privat inregistrate la Registrul	703.364	748.303	800.822
<i>Firme active – total</i>	320.337	323.147	328.444
- Firme active cu capital privat	314.252	317.274	323.628
<i>Intreprinzatori privati – total</i>	394.868	403.333	398.612
- Asociatii familiale	133.610	142.537	152.389
- Persoane fizice autorizate	261.258	260.796	246.223

Sursa: INS, 2003,

Tabelul arata ca, in timp ce numarul firmelor nou infiintate a crescut in anul 2002 fata de anul precedent, numarul persoanelor fizice autorizate a scazut, pentru prima oara.

Raportul dintre numarul firmelor infiintate si al celor desfiintate

	2000	2001	2002
Existente la inceputul anului	622.326	653.774	669.887
Infiintate in cursul anului	34.694	36.458	50.547
Inchise in cursul anului	3.246	20.345	127.009
Numarul la sfarsit de an	653.774	669.887	593.425
Natalitatea (%)	5.6	5.6	7.5
Mortalitatea (%)	0.5	3.1	19.0

Sursa: Oficiul National al Registrului Comertului. Persoanele juridice se refera la IMM, persoane fizice autorizate si la asociatii familiale.

Pondere IMM active, pe forme de proprietate (%)

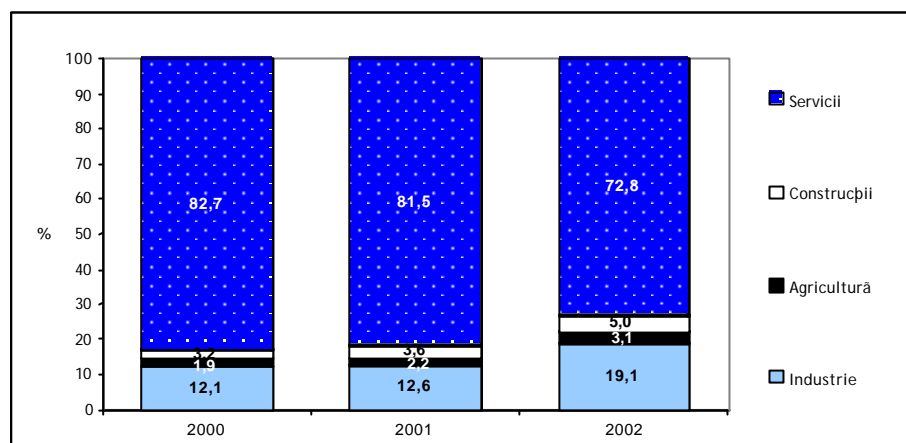
Forma de proprietate	2000	2001	2002
privata	99,3	99,3	99,4
de stat	0,7	0,7	0,6
Total	100	100	100

Sursa: Ministerul Finantelor Publice

Se observa ca ponderea IMM private in perioada 2000 – 2002 s-a mentinut constanta. Principala schimbare a constat in numarul crescand de IMM cu capital privat din domeniul industriei, a caror pondere a sporit de la 12,1% la 12,7% in 2001, pentru a

atinge 19,1% in 2002, dupa cum se poate vedea in figura urmatoare, in timp ce numarul firmelor de comert a continuat sa scada. Ponderea acestora s-a diminuat de la 63,0 % in 2000 la 60,2% in 2001, pentru a atinge nivelul cel mai scazut, de 53,2%, in 2002. Cu toate acestea, numarul cel mai mare de IMM active functioneaza in activitatea de comert, urmate de cele din industrie, si din "alte servicii".

Structura IMM private pe sectoare de activitate

Sursa: Ministerul Finantelor Publice

Implicarea unui numar din ce in ce mai mare de IMM in activitatea productiva arata ca sectorul IMM, pe ansamblu, a ajuns intr-o noua faza de dezvoltare, dat fiind faptul ca IMM din industrie sunt mai mari si concepute sa functioneze o perioada mai indelungata decat IMM din sectorul serviciilor. O parte din micro-intreprinderile din comerțul cu amanuntul si diverse servicii ofera locuri de munca unui mare numar de someri. Proportia IMM implicate in activitati de servicii a crescut de la 15,9% in 2000, la 16,7% in anul 2002. Si in sectorul transporturilor opereaza intreprinzatorii mici si mijlocii, numarul acestora sporind in perioada de referinta de la 3,3% la 4,7%.

Indicatorii IMM private active, pe principalele ramuri economice, in perioada 2001-2002

Ramura de activitate	2001				2002				Rata de crestere - % -
	Total IMM	Micro	Mici	Mijlocii	Total IMM	Micro	Mici	Mijlocii	
Industria	104,2	103,6	104,1	111,3	161,9	174,0	123,7	143,9	
Agricultura	112,8	116,4	100,1	91,7	165,3	171,6	145,7	115,8	
Constructii	114,2	118,9	102,7	107,0	161,6	180,9	121,6	113,3	
Comert	95,5	95,0	104,1	96,5	82,7	82,1	92,3	93,2	
Turism	115,2	115,1	116,5	112,4	157,9	158,9	157,6	142,7	
Transporturi	115,4	115,9	115,4	99,3	143,9	145,4	139,4	106,6	
Alte servicii ²	106,6	106,6	106,9	106,3	108,6	108,5	109,2	112,9	
Total	100,0	99,5	104,6	106,2	103,0	101,8	110,7	124,4	

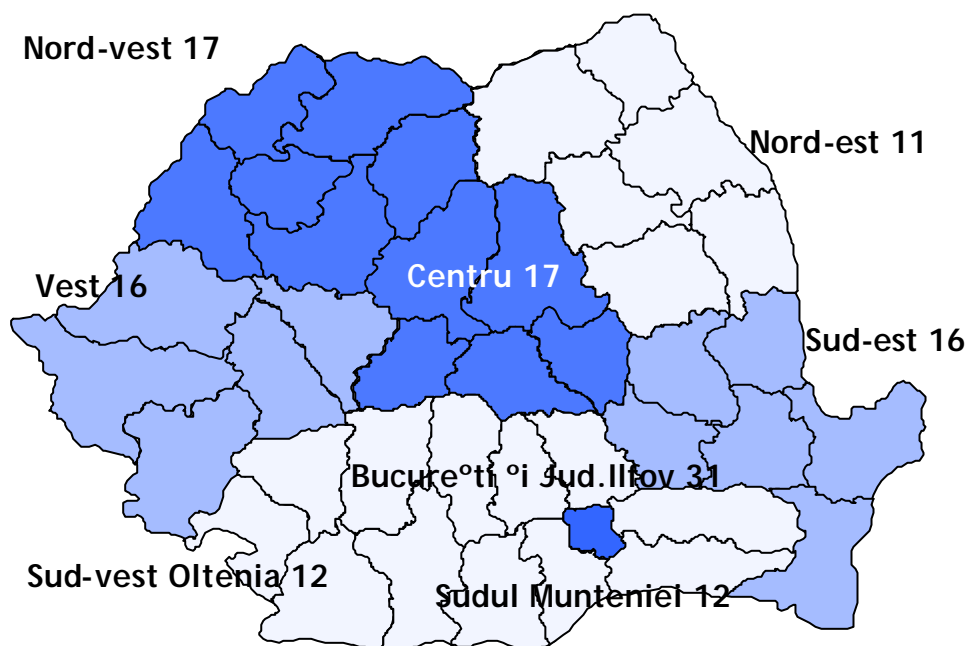
Sursa: Ministerul Finantelor Publice

² Alte servicii se referă la cele comunale, sociale, personale și exclud activitățile de transport, comerț și turism

Numarul IMM, pe ramuri de activitate, demonstreaza modificarile de substanta in dinamica diverselor sectoare. Dupa cum se poate vedea din tabelul de mai sus, principala crestere s-a inregistrat in industrie (61,9% in 2002, fata de 2000), si constructii (61,6%). Cresterea cea mai mica s-a inregistrat in sectorul serviciilor, adica sub 10% fata de 2000. Numarul firmelor cu activitate de comerț a scazut, indiferent de marimea acestora, in timp ce in alte sectoare ale economiei, numarul firmelor mici si mijlocii active inregistrate a crescut mai repede decat cel al micro-intreprinderilor.

Cea mai mare crestere a numarului de IMM la 1000 de locuitori a fost de 13,7%, inregistrata in regiunea Vest, valoare aproape dubla fata de media pe tara, de 6,5%. De asemenea, regiunea Nord-Est are un ritm de crestere mai mare decat media pe tara, in timp ce la polul opus, regiunea Sud-Vest Oltenia este singura regiune care, in 2002 a avut acelasi numar de IMM la 1000 de locuitori ca in 2000. Regiunea Bucuresti – Ilfov detine numarul cel mai mare de IMM la 1000 de locuitori. Cu toate acestea, datele de care dispunem arata ca aceasta zona are o dinamica mai slaba fata de alte regiuni ale tarii. In 2002, regiunea Bucuresti – Ilfov inregistrase o crestere de numai 5% a numarului de firme fata de anul 2000. In 2002, numarul cel mai mic de firme la 1000 de locuitori a fost inregistrat in regiunea Nord-Est. Per total, se apreciaza ca dinamica sectorului IMM, sub aspectul numarului de firme, evolueaza catre o repartitie mai echilibrata in teritoriu.

Numarul de IMM la 1000 de locuitori in 2002

Profitul si pierderile pe sectoare de activitate

Analiza profiturilor realizate in 2002 pe sectoare de activitate si pe categorii de marime arata ca sectorul capabil sa genereze profituri mai mari raportate la valoarea cifrei de afaceri, este sectorul constructiilor, urmat de industrie, in timp ce serviciile raman mult in urma. IMM-urile din agricultura inregistreaza rezultate proaste la toate categoriile de marime, dar mai ales la categoria celor mai mici. Este interesant de observat ca sectorul comert care cuprinde un mare numar de intreprinderi si o buna parte a fortei de munca are o marja de profit scazuta, acesta fiind un alt semn de slabiciune al multor micro-intreprinderi cu activitate in comert.

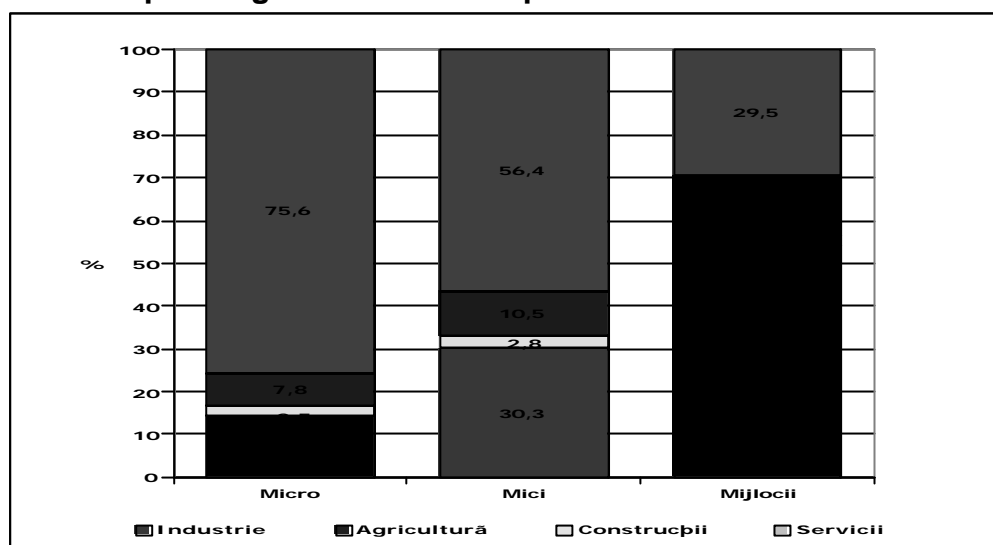
Din datele prezentate in tabelul urmator, se observa ca IMM-urile din constructii au raportat pierderi moderate. Rezultatele nete ale balantei intreprinderilor din constructii sunt foarte bune, profiturile fiind, per total, pozitive la toate categoriile de marime. Firmele de constructii sunt urmate de cele din industrie, care desi au inregistrat pierderi, dar moderate, ceea ce face ca rezultatele nete sa fie mai degraba pozitive. Principala diferenta intre servicii si industrie se explica prin aceea ca, in industrie, cele mai rentabile sunt intreprinderile mijlocii, in timp ce, in servicii, cele mai rentabile sunt micro-intreprinderile.

Profit si pierderi la 1000 de lei cifra de afaceri in IMM-urile private active, pe sectoare de activitate

<i>Sectorul economic</i>	Profituri			Pierderi		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Industria	83	92	78	50	50	52
Agricultura	63	90	64	111	100	141
Constructii	101	109	88	39	34	26
Servicii, din care:	50	58	59	30	26	29
<i>Comert</i>	39	43	41	20	17	19
<i>Turism</i>	72	87	68	50	58	79
<i>Transporturi</i>	62	73	77	53	49	59
<i>Alte Servicii</i>	125	150	172	96	74	74
Total	60	69	65	36	33	37

Sursa: Camera de Comert si Industrie a Romaniei si a Municipiului Bucuresti – datele pe 2000 si 2001 si INS – pe anul 2002

Structura profitului brut obtinut de IMM-urile private active in 2002, pe categorii de marime si pe sectoare de activitate

Sursa: INS

Profitul brut obtinut de IMM-urile cu capital privat, active economic este reprezentat in graficul de mai sus, in care se observa ca profiturile cele mai mari s-au realizat in sectorul serviciilor, la categoria micro-intreprinderi (75% din totalul profiturilor), in timp ce in industrie contributia la formarea profitului brut creste proportional cu categoria de marime, ajungand ca intreprinderile mijlocii sa contribuie cu 54% la profitul brut total.

Cele mai mari pierderi s-au inregistrat constant, pe cei trei ani ai analizei, in IMM-urile din turism (16,8% in 2001 si inca 37,2% in 2002), in timp ce in sectorul constructii pierderile raportate la cifra de afaceri au scazut continuu cu ritmuri anuale de 13,4% in 2001 si 21,8% in 2002. Celelalte sectoare au avut o dinamica oscilanta in perioada analizata.

Rentabilitatea IMM pe regiuni

Indicele calculat prin raportarea profiturilor brute la 1000 de lei cifra de afaceri, pe fiecare regiune de dezvoltare in parte, arata ca, pe intreaga perioada de analiza, nivelul cel mai mare de rentabilitate s-a obtinut in regiunea Bucuresti – Ilfov, in timp ce pierderile au fost mai pronuntate in regiunea Sud-Est. Cele mai slabe rezultate s-au obtinut in regiunea Sud, iar cele mai bune in regiunea Bucuresti – Ilfov, urmata de regiunea Nord-Vest si respectiv regiunea Vest.

Productivitatea dupa forma de proprietate

Productivitatea, sub aspectul definit anterior, a crescut constant, in termeni reali, atat pe ansamblul IMM-urilor, cat si pe fiecare sector in parte.

Cifra de afaceri pe salariat, in IMM-urile active, dupa forma de proprietate, in milioane de lei, in preturi comparabile

Forma de proprietate	2000	2001	2002
Sectorul privat	581,5	608,4	613,2
Sectorul de stat	258,5	261,7	493,2
Total	560,1	589,6	609,1

Sursa: Ministerul Finantelor Publice si INS

Productivitatea pe sectoare de activitate

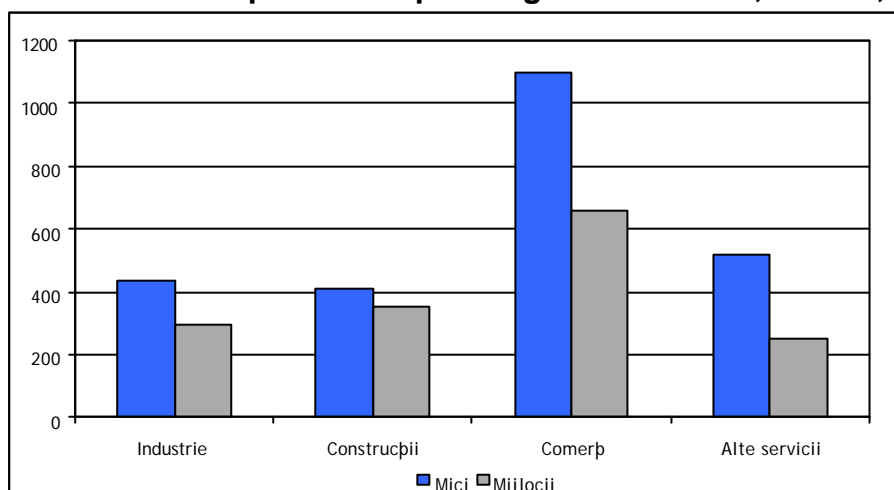
Cea mai importanta crestere a activitatii, pe sectoare, in 2002 fata de 2000 s-a inregistrat in sectorul serviciilor (29,7%), urmat de comerț (21,8%), in timp ce industria a avut o dinamica usor negativa (- 3,0%).

Cifra de afaceri pe salariat in IMM-urile active private, pe sectoare, in milioane de lei, in preturi comparabile

Sectorul de activitate economica	2000	2001	2002
Industrie	392,1	406,7	380,5
Constructii	370,7	406,6	416,9
Comert	873,2	927,7	1064,0
Alte servicii	363,8	398,4	471,7
Sectorul IMM-urilor	581,5	608,4	613,2

Sursa: Ministerul Finantelor Publice si INS

Cifra de afaceri pe salariat in IMM-urile active private, pe sectoarele cele mai importante si pe categorii de marime, in 2002, in mil. lei

Productivitatea muncii pe regiuni

Analiza productivitatii pe regiuni arata ca firmele din regiunea Bucuresti - Ilfov se plaseaza foarte bine, ele contribuind cu cel mai mare nivel de productivitate in toti anii analizati. In schimb, in termeni de dinamica, aceasta regiune a inregistrat, o evolutie usor negativa, in comparatie cu celelalte sapte regiuni. In ceea ce priveste celelalte sapte regiuni, nu se observa diferente majore.

Diferenta medie intre regiuni s-a micșorat in ultimii trei ani, dăvedind o convergenta teritoriala, din punctul de vedere al indicatorilor de productivitate.

Cifra de afaceri pe salariat in IMM-urile active private, pe regiuni de dezvoltare, in milioane lei, in preturi comparabile

Regiunile de dezvoltare	2000	2001	2002
Nord-est	461,7	488,7	522,7
Sud-est	534,1	556,3	544,7
Sud Muntenia	526,0	559,8	558,0

Regiunile de dezvoltare	2000	2001	2002
Sud-vest Oltenia	456,9	499,6	553,7
Vest	487,9	528,1	537,2
Nord-vest	498,9	541,0	572,7
Centru	493,2	513,3	529,6
Bucuresti - Ilfov	952,4	948,1	896,0
Sectorul IMM-urilor	581,5	608,4	613,2

Sursa: Ministerul Finantelor Publice si INS

Spiritul inovator in IMM-uri

Procesul de modernizare in IMM-urile romanesti este inca slab. In 2000-2002, numai 9,2% din firmele mici si 20,3% din cele mijlocii au avut preocupari pentru inovare, fata de 48,3% din categoria firmelor mari.

Ponderea intreprinderilor cu activitati inovatoare (%)

CAEN	Sectorul	Total	Mici (10-49)	Mijlocii (50-249)	Mari (>250)
10-14	Industria extractiva	15,6	3,5	26,2	34,4
15-37	Productia industrială	16,5	10,9	20,7	47,3
40-41	Energie electrica si termica	15,7	1,7	9,1	54,9
51, 60-67, 72, 73, 74.2, 74.3	Servicii	10,2	7,3	20,3	56,0
	TOTAL	14,2	9,2	20,3	48,3

Sursa: INS, 2003b

Cheltuielile cu activitatea de modernizare s-au ridicat in perioada 2000 - 2002 la circa 4 miliarde de lei in productia industrială si la circa 3 miliarde lei in sectorul serviciilor. Celelalte sectoare au inregistrat cifre modeste.

Cea mai mare parte din cheltuielile de modernizare sunt alocate achizitionarii de echipamente (73,5% in IMM-uri, 73,5% in productia industrială, si 86,1% in sectorul energetic), in timp ce pentru alte categorii de activitati inovatoare, cum ar fi cercetarea si inovatia, in cadrul intreprinderii sau în afara ei, se alocă doar 9,5% in unitatile de productie industrială si 5,7% in sectorul energetic, si mai puțin (sub 3%) pentru achizitia tehnologiilor de ultima ora.

Valoarea achizițiilor de echipamente se ridică la 3.801 miliarde lei si se referă la introducerea tehnologiei informatiei si comunicatiilor; aceasta va fi in masura sa contribuie la sporirea productivitatii in IMM-urile romanesti.